

Onderwerp
Programmabegroting 2018

Provinciale Staten
8 november 2017

Gedeputeerde Staten stellen voor

Agendapunt

1. Beslispunten
 1. De Programmabegroting 2018 vast te stellen.
 2. In 2018 kredieten beschikbaar te stellen voor:
 - a. De uitvoering van het 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport' (p-MIRT):
 - € 17.861.000 t.b.v. investeringen wegen;
 - € 52.000 t.b.v. investeringen vaarwegen;
 - b. De uitvoering van het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur' (MBVI):
 - € 5.771.000 t.b.v. vervangingsinvesteringen wegen;
 - € 8.121.000 t.b.v. vervangingsinvesteringen vaarwegen;
 - € 6.992.000 t.b.v. niet-jaarlijks onderhoud wegen;
 - € 5.405.000 t.b.v. niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen;
 - c. De uitvoering van het meerjaren onderhoudsplan Provinciehuis:
 - € 886.875 t.b.v. de 5-jaars vervangingsinvesteringen (facilitaire zaken);
 - € 133.814 t.b.v. de 10-jaars vervangingsinvesteringen;
 - d. De uitvoering van het meerjaren onderhoudsplan Vestigingen:
 - € 15.750 t.b.v. de 5-jaars vervangingsinvesteringen (facilitaire zaken);
 - € 76.650 t.b.v. de 10-jaars vervangingsinvesteringen;
 - e. € 1.810.000 t.b.v. automatiseringsinvesteringen.
 3. Gedeputeerde Staten mandaat te verlenen om begrotingswijzigingen vast te stellen en kredietbesluiten te nemen die nodig zijn om de op basis van de Perspectiefnota 2017-2021 in de stelpost Nieuw Beleid en reserve Strategische projecten geormerkte projecten in uitvoering te nemen.
 4. Het bestedingskader 2018 voor de gedelegeerde reserves vast te stellen.
 5. Kennis te nemen van de in de Programmabegroting 2018 voorgestelde aanwending van voorzieningen.
 6. In te stemmen met het Jaarprogramma 2018 van het Fonds Verstedelijking Almere.
 7. Kennis te nemen van de Investeringsagenda 2017-2026, het p-MIRT 2018-2022, het MBVI 2018 en de Voortgangsrapportage Agenda Vitaal Platteland.
2. Doelstelling programmabegroting
Met de vaststelling van de Programmabegroting 2018 worden de budgetten beschikbaar gesteld aan Gedeputeerde Staten teneinde het in deze begroting voorgestelde beleid in 2018 uit te voeren.
3. Eerdere behandeling
De Programmabegroting 2018 is onder andere gebaseerd op de reeds door Provinciale Staten behandelde Perspectiefnota 2017-2021, de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen en de Meicirculaire 2017.
4. Bevoegdheden PS en doel behandeling
 1. **Provinciale Staten stellen de programmabegroting vast**
Op basis van de Provinciewet dienen Provinciale Staten de programmabegroting vast te stellen (in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient).

Lelystad

19 september 2017

Registratienummer
2112396

Inlichtingen
K. Woerden

Afdeling/Bureau
MO

Portefeuillehouder
Meijer, A.M.

Routing

Commissies Bestuur, Economie,
Duurzaamheid, Ruimte:
18 oktober 2017

2. Provinciale Staten stellen investeringskredieten beschikbaar

Met het vaststellen van de Programmabegroting 2018 stellen Provinciale Staten ook investeringskredieten beschikbaar voor het nieuwe begrotingsjaar.

3 Provinciale Staten besluiten over stortingen in en onttrekkingen aan reserves

Met het vaststellen van de Programmabegroting 2018 autoriseren Provinciale Staten de in deze begroting geraamde stortingen in en onttrekkingen aan reserves.

5. Verdere behandeling PS
Na afloop van het begrotingsjaar wordt in de Jaarstukken 2018 door Gedeputeerde Staten verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de bereikte resultaten en de daarmee gemaakte lasten en baten.
6. Korte toelichting op voorstel
Jaarlijks stellen Provinciale Staten de programmabegroting voor het volgende jaar vast. In de Programmabegroting 2018 worden de financiële kaders gesteld waarbinnen Gedeputeerde Staten de beoogde activiteiten kunnen uitvoeren om zo de provinciale doelen te kunnen realiseren. Op grond van het budgetrecht worden de hiertoe de benodigde middelen door Provinciale Staten aan Gedeputeerde Staten beschikbaar gesteld.
7. Beoogd effect
Provinciale Staten in staat stellen haar kaderstellende rol te vervullen en haar budgetrecht uit te oefenen.
8. Argumenten

1.1 Programma's en doelen ongewijzigd, activiteiten geactualiseerd

De formulering van de doelen is gelijk aan de begrotingsdoelen van vorig jaar, inhoudelijk hebben hierop geen wijzigingen plaatsgevonden. De activiteiten voor het jaar 2018 zijn aangepast op basis van actuele inzichten.

Nieuw dit jaar is de toevoeging van de verplichte Beleidsindicatoren BBV, die in IPO-verband zijn opgesteld en momenteel nog voorliggen bij BZK. Daar waar nog geen specifiek beleid is vastgesteld zijn de streefwaarden voor deze indicatoren echter nog niet ingevuld.

Bij het opmaken van de begroting 2018 is verder uitvoering gegeven aan het principe 'beter ramen', volgens de denklijnen van de daartoe ten behoeve van Gedeputeerde Staten opgestelde notitie. Beoogd is om onderuitputting van budgetten terug te dringen. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in paragraaf 2.1.1. van onderdeel IV Financiële begroting.

1.2 De begroting is in evenwicht en geeft een nieuw financieel beeld

De Programmabegroting 2018 is gebaseerd op de door Provinciale Staten behandelde Perspectiefnota 2017-2021, aangevuld met de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen, de effecten uit de Meicirculaire 2017 en nieuwe ontwikkelingen sinds die tijd.

De voorliggende begroting is sluitend met een vrije ruimte in de stelpost Nieuw Beleid die oploopt tot structureel ruim € 2 mln. vanaf 2020. Deze structurele ruimte kan ingezet worden voor de realisatie van bestaande ambities zoals die bijvoorbeeld voortvloeien uit de Omgevingsvisie. Kanttekening daarbij is de onzekerheid ten aanzien van het financieel perspectief als gevolg van de nog lopende kabinetsformatie (en signalen die daarover in IPO-verband zijn ontvangen).

1.3 Voorstellen uit de Perspectiefnota 2017-2021 zijn verwerkt in de begroting

De voorstellen zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2017-2021 zijn verwerkt in de voorliggende Programmabegroting 2018, waarvan een deel via oormerken in de reserve Strategische projecten en

de stelpost Nieuw Beleid. Dit geldt eveneens voor de inmiddels nader uitgewerkte p.m.-posten van de Perspectiefnota en de bij de Algemene Beschouwingen aangenomen amendementen inzake Kornwerderzand en Krachtige Samenleving. Een detailoverzicht van de wijze waarop de individuele voorstellen verwerkt zijn is opgenomen in bijlage E van de begroting.

1.4 Overige voor- en nadelige effecten die verrekend zijn met de stelpost Nieuw Beleid

Naast de effecten die voortvloeien uit de Perspectiefnota 2017-2021 zijn bij het nader uitwerken van de Programmabegroting 2018 overige voor- en nadelige effecten ontstaan. Deze effecten zijn, conform de bestendige gedragslijn, verrekend met de stelpost Nieuw Beleid.

Onderstaand een overzicht van deze effecten:

	2018	2019	2020	2021
Effect meicirculaire Provinciefonds 2017	1.645	1.939	1.623	2.734
Bijstelling stelpost loon & prijscompensatie	-608	-1.358	-2.108	-2.858
Effecten MRB als gevolg van toename voertuigbestand 2017	1.800	1.950	2.100	2.250
Actualisatie afschrijvingslasten op basis van Staat van Activa	94	84	74	563
Actualisatie Infra-budgetten aan areaal/tarieven	-195	-211	-211	-211
Nadere uitwerking Perspectiefnota 2017-2021: Smart Mobility	0	-200	-300	-300
PS-besluit 2017: Voorbereiding Omgevingswet	-700	0	0	0
Coördinator e-Dienstverlening	-101	-101	-101	-101
Diverse kleine mutaties	104	-15	105	-21
Af: totaal effect begrotingsmutaties Programmabegroting 2018	2.039	2.089	1.182	2.054

- = nadelig effect op (vrije ruimte) stelpost Nieuw Beleid

Bedragen x € 1.000

In paragraaf 2.1.1 van onderdeel IV Financiële begroting is een nadere toelichting op de individuele mutaties opgenomen.

1.5 Stelpost Nieuw Beleid muteert als gevolg van de Perspectiefnota en begrotingsvoorstellen

Onderstaand is een totaal verloopoverzicht van de stelpost Nieuw Beleid opgenomen inclusief de daarbinnen aangebrachte oormerken. Een toelichting op deze oormerken is opgenomen als bijlage bij dit voorstel.

	2018	2019	2020	2021
Kader vrije ruimte stelpost Nieuw Beleid bij P-nota	6.574	6.426	7.085	6.115
Effecten Perspectiefnota 2017-2021 op vrije ruimte stelpost	-8.518	-8.349	-5.438	-5.642
Vrije ruimte stelpost Nieuw Beleid na verwerking P-nota 2017	-1.944	-1.924	1.647	473
Effecten bijstelling Programmabegroting 2018-2021	2.039	2.089	1.182	2.056
Vrije ruimte stelpost Nieuw Beleid Programmabegroting 2018	95	165	2.830	2.529
<i>A. Oormerken Nieuw Beleid n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021:</i>				
A1. Houtribdijk strand 400m (kapitaallast investering a € 2 mln. / 20 jr. afsr.)	0	0	100	100
A2. Flevo branding (onderdeel van perspectief)	400	250	250	250
A3. Energieagenda (perspectief)	3.300	4.000	0	0
A4. Circulaire economie (perspectief)	500	0	0	0
A5. Snel internet landelijk gebied	100	100	0	0
A6. Dierenwelzijn	100	0	0	0
A7. SWUNG (subsidieregeling t/m 2022, totaal € 0,9 mln.)	200	200	200	200
A8. SWUNG (kapitaallast investering a € 2,7 mln. / 20 jaar afschrijving)	0	0	135	135
A9. Waterloopbos (procesgeld)	85	85	80	0

<i>B. Oormerken Nieuw Beleid overig:</i>				
B1. Nieuw beleid vanaf 2019 P-nota 2017-2021	0	1.000	2.000	2.000
B2. Inzet Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB)	600	600	600	600
B3. Werelderfgoed Schokland	50	50	50	50
Totaal geormerkt	5.335	6.285	3.415	3.335
Totaalsaldo stelpost Nieuw Beleid Programmabegroting 2018	5.429	6.450	6.245	5.864

Bedragen x € 1.000

1.6 De financiële positie is goed

De door het BBV voorgeschreven financiële kengetallen laten zien dat de provincie over een goede financiële positie beschikt. Dit komt overeen met de van Deloitte ontvangen financiële diagnose.

1.7 Dekkingsgraad weerstandsvermogen neemt af, maar blijft binnen bandbreedte

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2017-2021 hebben Provinciale Staten ingestemd met vijf nieuwe uitgangspunten inzake risicomanagement. Deze uitgangspunten zijn betrokken bij het opstellen van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze begroting.

Het risicoprofiel is ten opzichte van de Jaarstukken 2016 gestegen van € 9,2 mln. naar € 14,6 mln., voornamelijk door een nieuw risico inzake de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. De dekkingsgraad is hierdoor gedaald van 1,8 naar 1,2, maar ligt daarmee nog binnen de in de nota Reserves & voorzieningen vastgelegde bandbreedte van 1,1 tot 2,0.

1.8 Budget neutrale wijzigingen als gevolg van gewijzigde afschrijvingsmethodiek

Als gevolg van het wijzigingsbesluit BBV van 5 maart 2016 dienen de zogenoemde investeringen met maatschappelijk nut anders te worden verwerkt in de begroting en jaarrekening dan tot en met 2016 gebruikelijk was. In de Programmabegroting 2017 waren deze nieuwe richtlijnen reeds (op pragmatische wijze) verwerkt, waarbij was aangegeven dat er nog een aparte notitie over 'investeren en afschrijven' zou worden opgesteld naar aanleiding van deze BBV wijziging. Deze notitie is op 25 juli 2017 ter kennisneming aan Provinciale Staten aangeboden. De daarin opgenomen financieel-technische voorstellen zijn verwerkt in de Zomernota 2017 en de Programmabegroting 2018. Het betreft boekhoudtechnische aanpassingen met betrekking tot de verwerking en balanswaardering van investeringen (activa). Deze zijn dan ook niet van invloed op de aard en omvang van de investeringen die reeds waren voorzien in bestaande plannen zoals het p-MIRT en het MBVI. Het betreft voornamelijk het aanpassen van de afschrijvingsmethodiek, van annuïtair naar lineair. Hierdoor zijn de afschrijvingslasten in eerdere jaren hoger en in latere jaren lager, per saldo is het effect over de gehele looptijd neutraal. Deze tijdelijke effecten worden geëgaliseerd via de daartoe bij de begroting 2017 ingestelde reserve Dekking afschrijvingslasten en hebben dan ook geen invloed op het (begrotings-)saldo.

2.1 Kredieten zijn nodig voor de diverse investerings- en onderhoudsprogramma's

Om te komen tot de uitvoering van diverse investerings- en onderhoudsprogramma's, stellen Provinciale Staten investeringskredieten beschikbaar. Het gaat hierbij om de kredieten voor de uitvoering van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport 2018-2022(p-MIRT), de vervangingsinvesteringen Infrastructuur, de uitvoering van het Meerjaren Beheer- en Onderhoudsplan Infrastructuur (MBVI), het onderhoud aan het provinciaal vastgoed en de automatiseringsinvesteringen.

3.1 Gedeputeerde staten wensen geormerkte voorstellen uit de Perspectiefnota uit te voeren

Op basis van de Perspectiefnota 2017-2021 zijn oormerken aangebracht in de stelpost Nieuw Beleid en de reserve Strategische projecten. Dit betreft onder andere de voorstellen die in de Perspectiefnota 2017-2021 op p.m. stonden en inmiddels nader uitgewerkt zijn. Gedeputeerde Staten wensen de uitvoering van deze geormerkte projecten voortvarend ter hand te nemen en vragen Provinciale Staten daarom om mandaat om de daartoe benodigde begrotingswijzigingen en kredietbesluiten via GS-mandaat vast te kunnen stellen. Provinciale Staten worden via de gebruikelijke procedure van

dergelijke wijzigingen in kennis gesteld en de financiële effecten daarvan worden via de reguliere P&C-cyclus aan Provinciale Staten gepresenteerd. Het betreft de onderstaande oormerken. Een toelichting op deze oormerken is opgenomen als bijlage.

Oormerken stelpost Nieuw Beleid:

	2018	2019	2020	2021
<i>Oormerken Nieuw Beleid n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021:</i>				
A1. Houtribdijk strand 400m (investeringen a € 2 mln. / 20 jaar afschrijving)	0	0	100	100
A2. Flevo branding (onderdeel van perspectief)	400	250	250	250
A3. Energieagenda (perspectief)	3.300	4.000	0	0
A4. Circulaire economie (perspectief)	500	0	0	0
A5. Snel internet landelijk gebied	100	100	0	0
A6. Dierenwelzijn	100	0	0	0
A7. SWUNG (subsidieregeling t/m 2022, totaal € 0,9 mln.)	200	200	200	200
A8. SWUNG (investeringen a € 2,7 mln. / 20 jaar afschrijving)	0	0	135	135
A9. Waterloopbos (procesgeld)	85	85	80	0

Bedragen x € 1.000

Oormerken reserve Strategische projecten:

	Totaal
<i>Oormerken reserve Strategische projecten n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021:</i>	
C1. Uitwerking nota natuur	2.000
C2. Nationaal Park Nieuw Land (poorten)	3.000
C3. Kornwerderzand (€ 0,5 mln initieel + € 1mln aanvullend obv amendement)	1.500
C4. Duurzaam HOV Luchthaven (incidentele investeringen)	1.000
C5. GLB/POP3 en waterprogramma (€ 3mln. -/- 1,1 mln. reeds begroot)	1.900
C6. Krachtige Samenleving	1.500
C7. Waterloopbos	1.000

Bedragen x € 1.000

4.1 Het bestedingskader 2018 voor de gedelegeerde reserves dient te worden vastgesteld

Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen 2015-2019 besloten om de aanwending van een aantal bestemmingsreserves aan Gedeputeerde Staten te delegeren. Voorwaarde voor het aangaan van verplichtingen is het opnemen van een bestedingskader bij deze reserves in de ontwerp-programmabegroting. Aan deze voorwaarde wordt voldaan door het opnemen van deze kaders in bijlage B van de Programmabegroting 2018 (geraamde stortingen en onttrekkingen). Met de vaststelling van de Programmabegroting 2018 stemt Provinciale Staten in met het bestedingskader voor de gedelegeerde reserves.

5.1 De aanwending van voorzieningen

Conform BBV voorschriften vinden toevoegen aan voorzieningen via de exploitatie plaats. De kosten waartoe deze voorzieningen zijn getroffen worden vervolgens rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en daarmee niet (nogmaals) in de exploitatiebegroting opgenomen. U heeft in voorgaande jaren aangegeven kennis te willen nemen van de geplande aanwending van de middelen uit de voorzieningen. In de hierna volgende tabel treft u een overzicht aan van de verwachte aanwending van de voorzieningen.

Voorziening*	Aanwending middelen uit voorzieningen			
	2018	2019	2020	2021
NJO Provinciehuis	420	744	162	1.000
NJO Infrastructuur	12.397	17.762	8.519	7.337
NJO Vestigingen	406	133	297	23
NJO NLE	289	322	350	223
Pensioenen GS	130	130	130	130

*Ten laste van de overige voorzieningen worden voornamelijk geen bestedingen verwacht

6.1 De provinciale bijdrage aan het jaarprogramma FVA is in de begroting 2018 verwerkt

Conform het vastgestelde governance model van Almere 2.0 en het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) wordt Provinciale Staten gevraagd in te stemmen met Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2018. Dit programma is in samenwerking tussen de drie samenwerkende overheden (Rijk, Almere en Flevoland) tot stand gekomen en vloeit voort uit het in 2016 aan Provinciale Staten voorgelegde Meerjarenprogramma 2017-2021. De provinciale bijdrage bedraagt voor 2018 totaal € 6.768.000 en wordt gedekt uit de daartoe gevormde reserve Almere 2.0. Deze effecten zijn verwerkt in de voorliggende begroting. U wordt gevraagd in te stemmen met het Jaarprogramma 2018, dat als bijlage is toegevoegd.

7.1 De investeringsagenda 2017-2026 biedt inzicht in de geplande investeringen

De Investeringsagenda biedt compact inzicht in het totaal van de voorgenomen provinciale investeringen (exclusief investeringen in de bedrijfsvoering, zoals huisvesting en ICT) in genoemde periode. Onder investeringen verstaan we in dit kader de financiële inspanningen van de provincie in brede zin die gericht zijn op de verdere ontwikkeling van Flevoland. In de Investeringsagenda 2017-2026 is een onderscheid aangebracht in de reeds door Provinciale Staten geautoriseerde onderdelen en de agendazettende onderdelen waarvoor nog nadere uitwerking en besluitvorming dient plaats te vinden.

Het PMIRT en het MBVI vormen samen een nadere specificering van de voorgenomen investeringen op het gebied van infrastructuur en ruimte en zijn tevens als bijlage bijgevoegd bij dit Statenvoorstel.

7.2 Voortgangsrapportage Agenda Vitaal Platteland ter informatie

Ter informatie ontvangt u als bijlage bij deze begroting de eerste officiële voortgangsrapportage van de Agenda Vitaal Platteland.

9. Kanttekeningen

- Geen

10. Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Bijgevoegd of periode ter inzage
Toelichting oormerken n.a.v. Perspectiefnota 2018-2021	n.v.t. zie blz. 7-10	Bijgevoegd
Programmabegroting 2018	2127056	Bijgevoegd
Jaarprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2018	2098048	Bijgevoegd
Investeringsagenda 2017-2026	2091295	Bijgevoegd
p-MIRT 2018-2022	2091853	Bijgevoegd
PS-mededeling MBVI	2083638	Bijgevoegd
MBVI 2018	2070196	Bijgevoegd
Voortgangsrapportage Agenda Vitaal Platteland	2115491	Bijgevoegd

Bijlage 1 - Toelichting oormerken Stelpost Nieuw Beleid

Categorie A - Oormerken Nieuw Beleid n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021

	2018	2019	2020	2021
<i>A. Oormerken Nieuw Beleid n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021:</i>				
A1. Houtribdijk strand 400m (investeringen a € 2 mln. / 20 jaar afschrijving)	0	0	100	100
A2. Flevo branding (onderdeel van perspectief)	400	250	250	250
A3. Energieagenda (perspectief)	3.300	4.000	0	0
A4. Circulaire economie (perspectief)	500	0	0	0
A5. Snel internet landelijk gebied	100	100	0	0
A6. Dierenwelzijn	100	0	0	0
A7. SWUNG (subsidieregeling t/m 2022, totaal € 0,9 mln.)	200	200	200	200
A8. SWUNG (investeringen a € 2,7 mln. / 20 jaar afschrijving)	0	0	135	135
A9. Waterloopbos (procesgeld)	85	85	80	0

Bedragen x € 1.000

A1. Houtribdijk strand 400 m

Op 22 november 2017 wordt in een beeldvormende ronde aan de commissie Duurzaamheid gepresenteerd wat de verwachte kosten zijn voor een groter strand van 200 naar 400 meter en worden de meningen gepeild of GS de aannemer een aanbidding moet laten doen voor het ontwerp van het strand. De verwachte investering voor een groter strand worden nu geschat op € 2 miljoen. De investering zal worden geactiveerd en vanaf het jaar na oplevering (2019) in 20 jaar afgeschreven worden, hetgeen leidt tot een jaarlijkse kapitaallast van € 100.000.

A2. Flevo Branding

Flevo Branding is een onlosmakelijk onderdeel van de kernopgave Het Verhaal van Flevoland en draagt bij aan verdere inspiratie en versterking van Het Verhaal van Flevoland, waarbij de bekendheid en het imago van Flevoland op de positieve wijze kan worden beïnvloed. Essentieel is dat het uitdragen gebeurt vanuit binnenuit; gebaseerd op de zogenoemde succesverhalen van Flevoland. Een volgende stap is dan het expliciet verbinden van de naam Flevoland aan deze succesvolle voorbeelden. Dit vraagt om samen met partners in Flevoland consistent en consequent te bouwen aan het gewenste imago van Flevoland, zowel nationaal als internationaal. In 2017 is hier een Plan van Aanpak voor opgesteld, worden gesprekken gevoerd met diverse stakeholders, worden kernwaarden bepaald door o.a. het analyseren van succesvolle voorbeelden en wordt een richtinggevend identiteitskompas ontwikkeld. Het kompas geeft voldoende sturing wat past bij de gewenste identiteit van Flevoland, maar laat ook voldoende ruimte voor innovatie en verrijking richting toekomstige ontwikkelingen. Hieraan wordt in 2018 verder gewerkt alsmede aan het ontwikkelen van een communicatiegids/toolkit voor het gebruik van het kompas. Ten behoeve van het verder uitdragen van de successen van Flevoland wordt samen met partners een marketingcommunicatiestrategieën per programma/sector/discipline ontwikkeld. Vervolgens vindt de uitrol van de diverse brandingsactiviteiten plaats. Voor het gehele proces, de aanloop en de activiteiten is in 2018 incidenteel € 400.000,- benodigd. Om de Flevo Branding daarna structureel voort te zetten is vanaf 2019 jaarlijks € 250.000,- noodzakelijk.

A3. Energieagenda

In de startnotitie Duurzame Energie staat de aanpak en werkwijze van deze opgave beschreven. Ingeschat wordt dat de uitgaven hiervoor tenminste € 7,3 miljoen bedragen, ten behoeve van o.a. uitvoering convenant sociale woningbouw, aanloop & exploitatiekosten van 2 energiewinkels en het goede voorbeeld (zonnepanelen, elektrisch rijden en duurzaam GWW).

A4. Circulaire economie

In de startnotitie Circulaire Economie staat de aanpak en werkwijze van deze opgave beschreven. Op basis hiervan wordt voor onderzoeken, verkenningen en oriënterende activiteiten een bedrag van € 500.000 geraamd. Dit bedrag wordt benut voor o.a. verkenning en ondersteuning van "icoonprojecten, uitvoeringsagenda's, communities 'groene grondstoffen' en 'gebruikte materialen', uitvoeringsagenda 'het goede voorbeeld' en agenda kennisontwikkeling en -infrastructuur.

A5. Snel internet Landelijk gebied

Eind 2017 worden de onderzoeken naar snel internet in het landelijk gebied van oostelijk en zuidelijk Flevoland afgerond. Deze onderzoeken geven antwoord op de vragen 'hoe kunnen de laatste adressen ontsloten worden en voorzien worden van snel internet' en 'hoe toekomstvast zijn de huidige voorzieningen'. In het coalitieakkoord 2015-2019 wordt uitgegaan van een faciliterende rol van de provincie. Met de uitvoering van deze onderzoeken wordt invulling gegeven aan deze rol. Het vervolg (en hiermee eventueel benodigd budget) is afhankelijk van de uitkomsten van deze onderzoeken in combinatie met de keuze die Provinciale Staten maakt over de invulling van haar rol. Voor advieskosten wordt € 100.000,= geraamd voor zowel 2018 als 2019.

A6. Dierenwelzijn

Voor dierenwelzijn in de brede zin van het woord wordt voor 2018 € 100.000,= proceskosten geraamd. Een bedrag voor eventuele investeringen op basis van het beleidskader kan nu nog niet onderbouwd worden en is dan ook niet opgenomen.

A7/A8. Actieplan Geluid / SWUNG

Gedeputeerde Staten stelt in de zomer van 2018 het Actieplan Geluid definitief vast (wettelijke verplichting). Provinciale Staten worden hierbij nadrukkelijk betrokken. Dan pas is bekend voor welk(e) scenario/scenario's wordt gekozen. Een scenario is een subsidieregeling waarbij bewoners in eigen beheer de geluidwering van hun woning kunnen verbeteren (50-50 regeling, max. € 10.000 per woning) met een schatting van de totale kosten van €900.000 in de periode 2018-2021. Daarnaast is er een (parallel) scenario voor het plaatsen van geluidschermen op 3 locaties vanaf 2019. De investeringskosten hiervan worden ingeschat op € 2,7 miljoen. De investering zal worden geactiveerd en vanaf het jaar na oplevering (uitgegaan van 2019) in 20 jaar afgeschreven worden, hetgeen leidt tot een jaarlijkse kapitaallast van € 135.000.

A9. Waterloopbos - procesgeld

Het college ziet in het programma Rijksmonument Waterloopbos de mogelijkheid om stevig bij te dragen aan de gewenste ontwikkelingen zoals in de nota Cultuurbeleid zijn benoemd. Voor de realisatie hiervan is in de periode 2017-2020 een bedrag van € 0,3 mln. voor proceskosten voorzien, waarvan € 50.000 in 2017. Daarnaast wordt rekening gehouden met een provinciale investeringsbijdrage van € 1 mln. (oormerk reserve Strategische Projecten, zie oormerk C7).

Categorie B - Oormerken Nieuw Beleid overig

	2018	2019	2020	2021
<i>B. Oormerken Nieuw Beleid overig:</i>				
B1. Nieuw beleid vanaf 2019 P-nota 2017-2021	0	1.000	2.000	2.000
B2. Inzet Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB)	600	600	600	600
B3. Werelderfgoed Schokland	50	50	50	50

Bedragen x € 1.000

B1. Nieuw Beleid vanaf 2019; Perspectiefnota 2017-2021

In 2019 zijn er Provinciale Statenverkiezingen. Het is goed gebruik om in de meerjarenraming vrije ruimte te reserveren voor de nieuwe collegeperiode, zodat een nieuw college (andere) accenten kan aanbrengen zonder dat dit direct gepaard hoeft te gaan met ombuigingen. In de stelpost Nieuw

Beleid is hiervoor een oormerk opgenomen van € 1 mln. in 2019 en vanaf 2020 structureel € 2 mln. per jaar.

B2. Inzet Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB)

Op 25 november 2015 hebben Provinciale Staten ingestemd met de uitvoering van de Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB) via een plateaubenadering. Daarbij is aangegeven dat de structurele meerkosten naar verwachting € 0,6 mln. per jaar zullen bedragen.

B3. Oormerk Werelderfgoed Schokland

Bij de Perspectiefnota 2016-2020 is besloten om een jaarlijks bedrag van € 50.000 te oormerken voor procesgelden in het kader van de integrale opgave op en bij Schokland (de verbinding tussen het nieuwe natuurgebied, het werelderfgoed-centrum en de toeristisch-recreatieve voorzieningen).

Categorie C - Oormerken reserve Strategische projecten n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021

In de reserve Strategische projecten zijn naar aanleiding van de Perspectiefnota 2017-2021 de volgende oormerken opgenomen:

	Totaal
<i>Oormerken reserve Strategische projecten n.a.v. Perspectiefnota 2017-2021:</i>	
C1. Uitwerking nota natuur	2.000
C2. Nationaal Park Nieuw Land (poorten)	3.000
C3. Kornwerderzand (€ 0,5 mln initieel + € 1mln aanvullend obv amendement)	1.500
C4. Duurzaam HOV Luchthaven (incidentele investeringen)	1.000
C5. GLB/POP3 en waterprogramma (€ 3mln. -/- 1,1 mln. reeds begroot)	1.900
C6. Krachtige Samenleving	1.500
C7. Waterloopbos	1.000

Bedragen x € 1.000

C1. Uitwerking nota natuur

In het coalitieakkoord is aangegeven dat we ruimte willen geven aan passende economische initiatieven die zowel bijdragen aan het toegankelijk maken van de natuur als aan de natuurwaarden. Bij de uitwerking van zowel de visie natuur als het beleidsplan recreatie en toerisme kwam naar voren dat het voor recreatieondernemers in het buitengebied vaak lastig is om financiering te verkrijgen bij de bank. De investeringskosten zijn vaak relatief hoog ten opzicht van de jaarlijkse omzet en in deze sector zijn de reserves gering. We willen verkennen of we hier een stimuleringsregeling voor op kunnen zetten en daarvoor € 2,0 mln. inzetten.

C2. Nationaal Park Nieuw Land (poorten)

Voor de verdere ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuw Land (de Oostvaardersplassen, Marker Wadden, Lepelaarsplassen en Markermeer) zijn extra investeringen noodzakelijk om te komen tot een attractief Nationaal Park Nieuw Land. De ontwikkeling van het Nationaal Park Nieuw Land vergt de komende jaren substantiële investeringen in de natuurontwikkeling (o.a. Marker Wadden) maar ook in de ontwikkeling van de randgebieden (poorten) aan de Almeerse en Lelystadse zijde. Aan de Almeerse zijde zou o.a. het Fonds Verstedelijking Almere in financiële dekking voor investeringen kunnen voorzien. Aan de Lelystadse zijde zal komend jaar op basis van een ontwikkelingsvisie een uitvoeringsagenda worden ontwikkeld waarvoor nog financiële dekking zal moeten worden gevonden. Er zijn diverse investeringen nodig waar cofinanciering aan de orde is. Wij schatten in dat met een incidenteel bedrag van € 3 mln. hieraan een goede invulling kan worden gegeven.

C3. Kornwerderzand

De provincie onderzoekt samen met de provincies Fryslân en Overijssel en deelnemende gemeenten de haalbaarheid om het sluisencomplex Kornwerderzand te verbreden en vaargeulen te verdiepen.

Het is een complex proces met veel partners. Voor dit doel was initieel € 0,5 mln. beschikbaar gesteld. Naar aanleiding van een aangenomen amendement tijdens de Algemene Beschouwingen van 10 mei 2017 is hiervoor additioneel € 1,0 mln. vrijgemaakt, waardoor het totale oormerk Kornwerderzand € 1,5 mln. bedraagt.

C4. Duurzame HOV Luchthaven

Met de partners in de stuurgroep (met de luchthaven, OMALA en de gemeente Lelystad) is rondom de realisatie van de luchthaven afgesproken dat er een rechtstreekse hoogwaardige en duurzame OV-verbinding komt tussen station Lelystad en de luchthaven. Daarnaast zal de streekverbinding Lelystad - Harderwijk ook de terminal van de luchthaven aandoen. Voor de nieuwe OV-verbinding tussen station Lelystad en de nieuwe terminal van de luchthaven wordt er gedacht aan een snelle non-stop verbinding met hoogwaardige haltes en specifieke shuttlebussen. De verwachte (extra) exploitatiekosten zijn reeds verwerkt in de Programmabegroting 2018 (ten laste van de stelpost Nieuw Beleid). Daarnaast dient er geïnvesteerd te worden in de laadinfrastructuur en het in te zetten materieel, waarvan de kosten worden ingeschat op € 1,0 mln. Hiervoor is een oormerk opgenomen in de reserve Strategische projecten.

C5. GLB / POP3

Om optimaal te kunnen profiteren van de Europese middelen, namelijk de POP3 (pijler 2 GLB) gelden, is het noodzakelijk om (aanvullende) provinciale cofinanciering beschikbaar te stellen. Voorts is door de Tweede Kamer ingestemd met overheveling van directe landbouwsteun (pijler 1 GLB) naar het POP-3 programma. Het betreft hier middelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Nitraatrichtlijn. Daarbij is afgesproken dat de waterschappen en de provincies hieraan gezamenlijk cofinanciering verlenen, in Flevoland voor een bedrag van maximaal € 6,55 mln. Dit is in aanvulling op de reguliere cofinanciering van het POP-3 programma. Met het waterschap Zuiderzeeland wordt gewerkt aan een gezamenlijk programma en een samenwerkingsovereenkomst voor deze cofinanciering. Vooralnog gaan we er van uit dat voor beide bovenstaande ontwikkelingen een extra incidentele inzet van € 3 mln. nodig zal zijn (ten laste van de reserve Strategische projecten). Hiervan is reeds € 1,1 mln. verwerkt in de Programmabegroting 2018 (€ 550.000 per jaar in 2018 en 2019), waardoor nog een oormerk resteert van € 1,9 mln.

C6. Krachtige Samenleving

Op basis van een aangenomen amendement tijdens de Algemene Beschouwingen van 10 mei 2017 is een bedrag van € 1,5 mln. gereserveerd voor het perspectief Krachtige Samenleving, onderdeel van de Omgevingsvisie.

C7. Waterloopbos - investeringsbijdrage

Het college ziet in het programma Rijksmonument Waterloopbos de mogelijkheid om stevig bij te dragen aan de gewenste ontwikkelingen zoals in de nota Cultuurbeleid zijn benoemd. Met een eigen provinciale bijdrage wordt de kans op het genereren van extra middelen van 'derden' vergroot (hierbij wordt gedacht aan mogelijke particuliere investeerders, Rijkssubsidie, Europese subsidie, etc.). Naast eventuele inzet van ZZL-middelen wordt gedacht aan een (aanvullende) provinciale bijdrage van € 1,0 mln., mits er een sluitende business case is voor het uitvoeringsprogramma. Dit is vooralnog geoormerkt in de reserve Strategische projecten. Daarnaast is voor proceskosten 2017-2020 een bedrag van € 0,3 mln. benodigd, hetgeen ten laste van de stelpost Nieuw Beleid komt (zie oormerk A9).